T.C.
GAZİANTEP
BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ
11. CEZA DAİRESİ

TÜRK MİLLETİ ADINA
İSTİNAF KARARI

Esas No : 2017/1313
Karar No : 2017/1331

İNCELENEN KARARIN;

MAHKEMESİ	: Adana 1. İcra Ceza Mahkemesi
TARİHİ	: 23/03/2017
NUMARASI	: 2016/518 (E) ve 2017/220 (K)
MÜŞTEKİ	: TEFSAN MUTFAK EŞYALARI KONF. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
VEKİLİ	: Av. RUHUM ÖZGEN CAN
SANIK	: DERYA TEKE
SUÇ	: Karşılıksız Çek Düzenleme
SUÇ TARİHİ	: 31/10/2016
HÜKÜM	: Düşme
İSTİNAF BAŞVURUSUNDA BULUNAN	: Müşteki Vekili Av. Ruhum Özgen Can (27/03/2017)

İlk derece mahkemesi tarafından verilen hükme karşı istinaf yoluna başvurulmakla, başvurunun niteliği, süresi, hükmün türü ile suç tarihine göre dosya üzerinde ön inceleme yapıldı.

İstinaf başvurusunun reddi nedenleri bulunmadığından işin esasına geçildi.

09/08/2016 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanunla değişik 5941 sayılı Çek Kanununun 5. maddesi; ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin olup; madde hükümleri ve içeriğe ilişkin çekle ilgili kavram ve tanımlar, kıymetli evrak hukukuna ilişkin yasal düzenlemeler uyarınca yorumlanmalıdır.

Yaygın bir ödeme aracı olan çekin, çek niteliğinde sayılabilmesi için gereken koşullar ve yasal tanımların ticaret hukuku ve ceza hukukunda farklı olması düşünülemez. Kanun koyucunun iradesinin de aksi belirtilmediği sürece bu yönde olduğunun kabulü zorunludur. Nitekim 5941 sayılı Kanunun 1/2 maddesinde de "bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümlerin uygulanacağı" düzenlemesi getirilmiştir.

5941 Sayılı Çek Kanununun 5/1 maddesi 'üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikayeti üzerine her bir çekle ilgili olarak, "binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur" hükmünü içermektedir.' Maddenin lafzından da anlaşılacağı üzere şikayet hakkı, çeki elinde bulunduran hamile ait olup, 5942 sayılı Yasanın 5(1) maddesinde geçen "hamil" kavramının içeriği de TTK'daki hükümler ışığında belirlenmelidir.

5941 sayılı Yasada "hamil" kavramının tanımı yapılmadığından, TTK hükümlerindeki tanım önem taşımaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 790. maddesine göre; "cirosu kabil bir çeki elinde bulunduran kişi, son ciro beyaz ciro olsa bile

kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşıldığı takdirde yetkili hamil" sayılacaktır. TTK'nun 649. maddesinde ise; "Devredilebilen bütün kıymetli evrakın, senedin içeriğinden veya niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, ciro edilmesi ve zilyetliğin geçmesiyle cirantanın hakları, ciro edilene devrolunur" düzenlenmesi getirilmiştir.

İçtihat hukuku da söz konusu düzenlemeler ile uyumlu gelişmiştir. **Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 11/02/2014 tarih 2013/9658 esas 2014/1495 sayılı kararında**; çekte ciranta olarak cirosu bulunan kişinin yetkili hamil sıfatıyla şikayet hakkının bulunduğu, takip ve şikayet hakkını kullanması için ayrıca dönüş cirosunun varlığına gerek bulunmadığı belirtilmiştir.

Yargıtay 15. Ceza Dairesinin 04/10/2011 tarih 2011/2101 esas, 2011/3173 sayılı kararında da; karşılıksız işlemine tabi tutulan çekte, şikayet hakkının; çeki elinde bulunduran ve bankaya ibraz eden yetkili hamil ile bu kişinin rücu hakkına dayalı olarak, çeki ciro yoluyla devir ve teslim ettiği, çeki elinde bulunduran ve bankaya ibraz eden kişiye ait olduğu kabul edilmiştir. **Yargıtay 12 Hukuk Dairesi de 06/04/2016 tarih ve 2015/33781 E. 2015/10289 sayılı kararında** takip yapan kişi, ibrazdan önceki ciro silsilesi içinde yer alıyorsa "yetkili hamil" konumunda olduğundan, takip konusu çekin bankaya kimin tarafından ibraz edildiğinin önemi bulunmadığına karar verilmiştir.

Yargıtay 14 Ceza Dairesi ise; 11/02/2014 tarih, 2013/9658 esas, 2014/1495 sayılı kararında çekte ciranta olarak cirosu bulunan kişinin hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşıldığı takdirde yetkili hamil sıfatıyla şikayet hakkının bulunduğuna hükmetmiştir.

TTK hükümleri ile uyumlu olarak, Yargıtay içtihat hukukunda kabul edilen "hamil" kavramının yorumu ve içeriği, çekin ticari ve bireysel amaçlı kullanımı ile de uygundur. Nitekim ticaret hayatında da; usulüne uygun olarak ciranta silsilesi içerisinde yer alan son hamilin, çeki bankaya ibrazında karşılıksız çıkması üzere, ilgili banka tarafından çekin kanuni zorunlu karşılık bedeli ödendikten sonra, tekrar isim ve unvan bilgileri yazılmak suretiyle müştekiye çek iade edilmektedir. Hesapta yeterli karşılığın olmaması halinde takipte bulunarak çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yaptıran son hamil de, çeki kendisinden önce gelen cirantaya iade edebilmekte, bu durumda 5941 sayılı Çek Kanunun 5. Maddesinde tanımlanan suç bakımından şikayet hakkı, çeki elinde bulunduran cirantaya geçmektedir. 5941 sayılı Yasanın 3/5.maddesi kapsamında kalan bu işlem, çekin karşılıksız çıkmasının yasal sonucudur. TTK'na göre, ciranta olmayan 3. bir şahsa devredilmedikçe, söz konusu devir işleminin alacağın temliki sayılması olanaklı değildir.

Çek Kanununun 5. Maddesinde; 31/02/2012 tarih ve 6273, 15/07/2016 tarih ve 6728 sayılı Kanunlarda yapılan muhtelif değişikliklerin de etkisiyle, uygulamada "yetkili hamil" tanımında oluşan tereddütler; son literatür çalışmalarında da giderilmiştir. (ÖZGENÇ İ, Çek Kanunu, 6. Baskı, 2017, Seçkin Yayıncılık, s. 98-99)

Açıklanan nedenlerle, karşılıksız çekte şikayet hakkı; çekin karşılığını tahsil amacıyla bankaya ibraz eden hamil ile, "karşılıksızdır" işlemi yapıldıktan sonra kendisine çek iade edilen cirantaya aittir. Ancak, ciro zincirinde yer almayan kişinin ibrazında bu ibraz, geçerli ve meşru sayılamayacaktır. Ciro zincirinde yer alan ve çeki elinde bulunduran hamilin karşılıksız çekten dolayı şikayet hakkı varsa da, cironun çizilerek veya sair suretlerle iptali halinde şikayet hakkı kabul edilemeyecektir. Karşılıksız işlemine tabi tutulan çekle ilgili şikayet hakkının ise; "karşılıksızdır" işleminin yapıldığı tarihten itibaren yasal süreler içinde kullanılması gerekmektedir.

Tüm dosya kapsamının değerlendirilmesinde;mahkeme tarafından öncelikli olarak şikayetçinin çek hamili olup olmadığı tespit edildikten sonra, çek hamili olan müşteki tarafından icra mahkemesine çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında süresi içerisinde şikayette bulunulup bulunulmadığı araştırılıp, toplanan tüm deliller kararda tartışılarak bir hüküm kurulması gerekirken, müştekinin şikayet hakkı

olmadığı şeklinde yetersiz gerekçe ile düşme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan, CMK 289/1-g, 230/1-b, 280/1-d maddeleri gereğince **HÜKMÜN BOZULMASINA**,

Dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolunmak üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine **GÖNDERİLMESİNE**,

Dair, kesin olmak üzere 25/09/2017 gününde oybirliği ile karar verildi.

BAŞKAN 35042	**ÜYE 40770**	**ÜYE 42038**
Dr. C. ÜMİT	**M. TEKMEN**	**A.M. SEKMAN**
(e-imza)	*(e-imza)*	*(e-imza)*